

Vallisneria met driedoornige stekelbaarsjes. Bron: Blikonderwater.nl

Vallisneria

Ooit was *Vallisneria* (*Vallisneria spiralis*) in Nederland alleen bekend als aquariumplant. De meest nabij gelegen natuurlijke groeiplaatsen bevonden zich in het zuiden van Frankrijk. De eerste waarneming in Nederlands buitenwater dateert uit 1960, toen een groeiplaats werd ontdekt in het kanaal Maastricht-Luik. In de daaropvolgende jaren werden er in de omgeving meer waarnemingen gedaan, maar dat stopte na de strenge winter van 1963. Pas in 2001 werd *Vallisneria* weer waargenomen, ditmaal in de Merwede. In de jaren daarop werd ze hier en in de aangrenzende Biesbosch op talrijke nieuwe groeiplaatsen ontdekt. In 2016 bleek de soort ook stroomafwaarts daarvan in het Hollandsch-Diep en in het Haringvliet te groeien. Inmiddels is ze ook opgedoken in enkele Brabantse kanalen, in de Rijn tussen Wageningen en Rhenen, het IJsseldal in de omgeving van Zwolle en in de Kromme Rijn. Veel van de nieuwe groeiplaatsen zijn door duikers ontdekt. Niet verwonderlijk voor een soort met een ondergedoken groeiwijze, die vanaf de oever lastig van andere waterplanten met lijnvormige onderwaterbladen te onderscheiden is.

De nieuwe groeiplaatsen zouden kunnen zijn ontstaan

door het dumpen van overtollige aquariumplanten. Ver van de bewoning af gelegen groeiplaatsen in de vogelrijke wateren van de Biesbosch en de Zoete Delta doen echter vermoeden dat ook verspreiding door watervogels een rol kan hebben gespeeld. Zo foerageren bepaalde duikeenden graag op de wortelstokken van *Vallisneria*. De Amerikaanse tafeleend (*Aythya vallisneria*) heeft hier zelfs zijn wetenschappelijke naam aan te danken. Het is niet ondenkbaar dat duikeenden de op de bodem liggende zaden hebben opgeslokt en vanuit zuidelijkere streken, op de trek naar het noorden, hebben meegenomen. Waarschijnlijk heeft *Vallisneria* ook geprofiteerd van de stijging van de temperatuur van het rivierwater door klimaatverandering en koelwaterlozingen. *Vallisneria* is een tweehuizige soort waarvan aanvankelijk alleen de aanwezigheid van vrouwelijke planten in Nederland kon worden vastgesteld. In 2020 werden er de Kromme Rijn voor het eerst planten met mannelijke bloeiwijzen waargenomen. Nu is het uitkijken naar de vruchten.

Tekst: Ruud Beringen